

Сторожук Тетяна Миколаївна,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
Університету ДФС України

ЗАХОДИ ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

З часу оголошення Всесвітньою організацією охорони здоров'я коронавірусу пандемією (від 11 березня 2020 р.) економіка всіх країн була паралізована. Це стало справжнім викликом для будь-якої держави. До такого розвитку подій виявилася неготова жодна країна світу, навіть зі значними можливостями. Сьогодні немає жодної країни ні на одному континенті, яка б не переживала економічної та фінансової кризи. Масове поширення хвороби спричинило уповільнення економічного зростання, перерозподіл фінансів на медицину та соціальну допомогу, простої виробництв, зміни логістики, різке зростання безробіття тощо. Усе це змінило світ, якщо не назавжди, то надовго. Але будь-які негативні обставини – це, з одного боку, нові проблеми, а з іншого – нові можливості. Обставини, які склалися, змушують удосконалювати наявні та шукати нові шляхи виходу економіки з кризи, які мають сприяти відновленню та розвитку бізнесу. Основними напрямками стимулювання бізнесу в умовах пандемії варто визначити:

- формування національного плану дій з виходу економіки України з кризи в умовах пандемії COVID-19;
- підтримання ліквідності всіх платників податків;
- особливу підтримку малого бізнесу;
- збалансування податкового навантаження, що визначено податковим законодавством України та матеріальними можливостями суб'єктів підприємництва;
- удосконалення комунікації, координації та співробітництва між суб'єктами господарювання на державному та місцевому рівнях;
- інші напрями та спеціальні заходи для стимулювання роботи бізнесу, порятунку економіки та створення нових робочих місць.

Як необхідно формувати національний план дій у будь-яких надзвичайних ситуаціях, так важливо нині, навіть у пікових умовах дії пандемії COVID-19, уже формувати Національний план дій з виходу економіки України з кризи. Тут важлива взаємодія всіх органів державної влади, органів місцевого самоуправління, громадських організацій, представників великого, малого та середнього бізнесу, науковців та всіх інших небайдужих до долі України осіб, але без політичних гасел. При формуванні такого національного плану необхідно дотримуватися рівноправності і справедливості, разом з тим звернути увагу на більш постраждалі регіони.

Одним із найбільш дієвих інструментів відновлення та подальшого розвитку економіки країни та стимулювання бізнесу є податкові інструменти. Основною метою всіх податкових стимулів має бути підтримання ліквідності платника податків. Тут доречними будуть різні способи і методи, які вже запроваджуються країнами світу, що виходять з карантину, які пропонуються до використання науковцями, представниками бізнесу, громадськими організаціями тощо. Доцільно розглянути і взяти на озброєння практику інших країн світу [1] та всесвітніх організацій [2] щодо: створення Фонду економічної стабілізації; спрямування відповідних коштів на надання одноразових грантів, повернення яких не передбачено; надання необмеженої кількості кредитів, доступних за допомогою різних програм позики; підтримки суб'єктів обіговими коштами для покриття витрат протягом трьох місяців карантину; відтермінування виплат платниками податків; замороження виплат за кредитами та позиками; державного та місцевого визнання коронавірусу як випадку форс-мажору; відкладення виплати податку на майно для компаній, які зазнають збитків; зниження ставки та відтермінування сплати ПДВ тощо.

У цих умовах актуальним є створення гнучкої системи оподаткування та адміністрування податкових платежів не тільки для виходу бізнесу та економіки України з теперішньої кризи і реалізації заходів пом'якшення негативних її соціально-економічних наслідків, але і для майбутніх аналогічних ситуацій, які можуть виникати. Це можуть бути пільги для окремих регіонів, галузей та видів діяльності, що мають стратегічне та інше важливе значення для регіону чи держави загалом. При цьому важливо пам'ятати про справедливість оподаткування. «Справедливість оподаткування повинна базуватися на основі гармонійного поєднання фінансових інтересів держави, суспільства і платників податків» [3, с. 69]. На нашу думку, найбільш дієвими для нашої країни є:

- відміна на певний період жорстких умов проведення податкових платежів;
- відстрочення дати сплати податків та інших податкових платежів у разі неможливості такої сплати, особливо на період дії карантину;
- зменшення на 50 % або відміна не менше ніж на 6 місяців ЄСВ при збереженні всіх робочих місць роботодавцем;
- зменшення або відміна не менше ніж на 6 місяців податку з прибутку підприємств при повному відновленні діяльності;
- інші податкові пільги, які дозволять швидко відновити та збільшити темпи розвитку економіки країни.

Важливе місце серед основних заходів із допомоги має бути відведено підтримці малого бізнесу. Першочерговим щодо цього є негайне формування «Програми допомоги для підтримки малого бізнесу та самозайнятих осіб». Якщо для великих та середніх підприємств доцільним вважаємо надання необмеженої

кількості кредитів, доступних за допомогою різних програм позики; замороження виплат за кредитами та позиками, взятими раніше; відтермінування виплат платниками податку з прибутку підприємств, то для малих суб'єктів господарювання варто рекомендувати: відстрочення дати сплати податків та інших податкових платежів у разі неможливості такої сплати, особливо на період дії карантину; зменшення або відміна не менше ніж на 6 місяців податку на доходи фізичних осіб та ЄСВ при збереженні всіх робочих місць роботодавцем; зменшення або відміна не менше ніж на 6 місяців податку з прибутку підприємств при повному відновленні діяльності; надання пільгових кредитів за «Програмою допомоги для підтримки малого бізнесу та самозайнятих осіб»; спрямування відповідних коштів на надання одноразових грантів, повернення яких не передбачено; підтримка обіговими коштами для покриття витрат протягом трьох місяців карантину; інші податкові пільги, які дозволять швидко відновити та наростити темпи розвитку суб'єктів малого бізнесу.

Важливим напрямом удосконалення стимулювання бізнесу в умовах пандемії також визначено вдосконалення співробітництва, комунікації, координації між суб'єктами господарювання на державному та місцевому рівнях. Співробітництво, комунікація, координація на національному та місцевому рівнях між різними суб'єктами мають надзвичайно важливе значення для забезпечення безпечного та безперервного потоку життєво важливих медичних препаратів та обладнання, продуктів харчування та іншої продукції і послуг, які необхідні для підтримки життя, здоров'я та добробуту всіх людей [2].

Варто зазначити, що стимули потрібно надавати на чітко визначений час, що дасть змогу запуснути виробництво та вирішити інші проблеми, пов'язані з виходом із кризи. Для вирішення економічних проблем, які існують в Україні сьогодні, доцільно передбачити диференційовану систему податкових стимулів, до яких можна віднести податкові кредити, диференційовані ставки з податку на прибуток, ПДВ залежно від галузей економіки, пільги в разі реінвестування прибутку, преференції для малих міст, депресивних регіонів та прикордонних областей, з яких найбільше жителів від'їжджає на заробітки за кордон.

Список використаної літератури

1. Єфіменко Л. Л. Механізм стягнення фіскальних платежів в умовах обмеженості фінансових можливостей: світовий досвід. URL: <https://www.ndifp.com/1358/>.
2. Несторишен І. В., Туржанський В. А. Аналіз рекомендацій ВМО щодо роботи митних адміністрацій в умовах пандемії COVID-19. URL: <https://www.ndifp.com/1360/>.
3. Зельдіна О., Гришко В. Податкові стимули як складник справедливого оподаткування. *Господарське право і процес*. 2017. № 10. С. 67–71.

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ**

«Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України»

**матеріали науково-практичного
круглого столу до Дня науки**

**15 травня 2020 року
м. Ірпінь**

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ**

ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

**Збірник матеріалів
III Науково-практичного круглого столу до Дня науки
(м. Ірпінь, 15 травня 2020 р.)**

Електронне мережеве видання

**Ірпінь
2020**

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(протокол № 4 від 11.06.2020)*

Редакційна колегія:

Драган О. В., д.ю.н., доцент (голова); **Коротун В. І.**, к.е.н., с.н.с. (співголова); **Брехов С. С.**, к.е.н. (заступник голови); **Нагорічна О. С.**, к.пед.н., с.н.с. (заступник голови); **Білецька Г. М.**, к.ю.н.; **Дейнека В. Ф.**; **Задорожня Л. А.**, к.е.н.; **Ковтунович Н. Л.**; **Новицька Н. В.**, к.е.н.; **Стародуб Д. М.**, к.ю.н.; **Федчук С. І.**, к.ю.н., с.н.с.; **Габорах Т. А.**; **Гороховець Є. В.**

П 83 Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: збірник матеріалів III Науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 15 травня 2020 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. 234 с.

Збірник містить матеріали III Науково-практичного круглого столу «Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України», присвяченого Дню науки, що проходив 15 травня 2020 р. на базі Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 336.221.4(477+100)(06)

Наукове видання

12,7 умовн. друк. арк. Об'єм файлу – 2,47 МБ.

Виготовлювач

08200, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, вул. Університетська, 31.
тел.: (04597) 604-75.

Думанська Ілона Юріївна ТЕХНОПАРКИ БЕЗ ОФШОРНИХ ЮРИСДИКЦІЙ ЗА УМОВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ГОЛОДУ ПАНДЕМІЇ COVID-19.....	157
Єфіменко Людмила Леонідівна МЕХАНІЗМ СТЯГНЕННЯ ФІСКАЛЬНИХ ПЛАТЕЖІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОСТІ ФІНАНСОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ: СВІТОВИЙ ДОСВІД	160
Задорожня Ліна Адамівна ФІСКАЛЬНІ ЗАХОДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 КРІЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ	163
Касперович Юлія Володимирівна ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОДАТКОВИХ ВАЖЕЛІВ ПІДТРИМКИ ФОП У ПЕРІОД ПОМ'ЯКШЕННЯ КАРАНТИНУ COVID-19	166
Коротун Володимир Іванович, Новицька Надія Володимирівна, Хлебнікова Інна Ібрагімівна АКЦИЗНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИГАРЕТ	170
Кравченко Інна Сергіївна АКЦИЗНИЙ ПОДАТОК НА СОЛОДКІ БЕЗАЛКОГОЛЬНІ НАПОЇ	175
Кудряшов Василь Павлович РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО ПОДОЛАННЯ ЕПІДЕМІЇ	179
Наумов Олександр Борисович, Наумова Лариса Миколаївна, Наумова Ольга Володимирівна ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ ТА НАПРЯМИ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ	183
Несторишен Ігор Васильович, Туржанський Віталій Анатолійович АНАЛІЗ РЕКОМЕНДАЦІЙ ВМО ЩОДО РОБОТИ МИТНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	186
Пасічний Микола Дмитрович ФІСКАЛЬНІ СТИМУЛИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗА УМОВ ПАНДЕМІЇ COVID-19	190
Степанова Олена Вікторівна МЕХАНІЗМИ РОЗШИРЕННЯ ФІСКАЛЬНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ SARS-COV-2.....	193
Сторожук Тетяна Миколаївна ЗАХОДИ ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	196
Сушкова Олена Євгеніївна ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ЕКОНОМІЧНОМУ СПАДУ В УМОВАХ ДІЇ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ ПРОТИ ПОШИРЕННЯ COVID-19 В УКРАЇНІ.....	199